
JAARVERSLAG FORMEEL OVERLEG

ONDERWIJSINSPECTIE - BEGELEIDINGSDIENSTEN

SCHOOLJAAR 2023-2024

1. VOORWOORD

Het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009 gaf het overleg tussen de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) een formeel karakter en een duidelijke opdracht: een permanent overlegorgaan waarin de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten elkaar regelmatig ontmoeten overeenkomstig hun opdrachten (artikel 48). Daarenboven stelt dit artikel dat 'het overlegorgaan een jaarlijks rapport opmaakt over haar werking en dit bezorgt aan de Vlaamse Regering'. Een Besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2012 legt dit vast. Het vernieuwde Kwaliteitsdecreet expliciteert overigens de doelgerichte samenwerking tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie.

Het schooljaar 2023-2024 was opnieuw een periode van open, intens en boeiend overleg en samenwerken aan kwaliteitszorg, -cultuur en -beleid ten behoeve van het Vlaamse onderwijsveld. De partners binnen dit structureel overleg zochten samen en met open vizier naar mogelijkheden om de kwaliteitsdriehoek verder te versterken. De implementatie van Inspectie 2.0 en de plannen tot gedifferentieerd doorlichten vormden een eerste rode draad in het overleg. De opstart van Leerpunt en de komst van de Vlaamse toetsen bleken eveneens vruchtbare aanknopingspunten. Daarnaast bleven de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten elkaar zeer regelmatig informeren over hun (flexibele) aanpak en werking. In dit jaarverslag geven we inzage in de topics die tijdens 2023-2024 werden behandeld in zowel het niveau-overstijgend overleg als in de niveauspecifieke vergaderingen.

De agenda's van de vergaderingen werden zoals steeds samen met alle actoren bepaald. De vergaderingen vonden online en fysiek plaats en het voorzitterschap van de formele overlegorganen was tijdens dit schooljaar in handen van GO!.

Om de samenwerking tussen de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten te versterken en informatie over recente initiatieven van de onderwijsinspectie transparant te delen, werden ook in 2023-2024 gezamenlijk studiedagen en digitale infomomenten georganiseerd. De focus lag ook dit jaar op de

kennismaking met de DataWijzer, meer bepaald deze voor de leersteuncentra en voor het buitengewoon onderwijs.

2. NIVEAU-OVERSTIJGEND OVERLEGORGAAN

Het niveau-overstijgend overlegorgaan brengt de leidinggevendenden van de pedagogische begeleidingsdiensten, aangevuld met een dossierbeheerder/inhoudelijk adviseur en de onderwijsinspectie samen. Voor de onderwijsinspectie bestaat de delegatie gebruikelijk uit de inspecteur-generaal en enkele coördinerende inspecteurs, ad hoc aangevuld met themaverantwoordelijken.

BIJEENKOMSTEN: DATA EN LEDEN TIJDENS HET SCHOOLJAAR 2023-2024

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 samen op:

- 8 november 2023
- 20 december 2023
- 17 januari 2024
- 6 mei 2024

Leden van het overleg:

- PBD Katholiek Onderwijs Vlaanderen: Machteld Verhelst, Maarten Penninckx
- PBD GO!: Saskia Lieveyns, Els Gallin
- PBD OVSG: Marijke Vermandere, Jo Degroote
- PBD POV: Griet Mathieu, Marieke Van Nieuwenhuyze
- Ligo: Barbara Sproelants
- OKO: Kris Denys
- Onderwijsinspectie: Lieven Viaene, Elias Hemelsoet, Els Vermeire, Bart Lamote

Secretariaat van het overleg (voor dit schooljaar): Katherina Broos (GO!)

2.1 INHOUD VAN DE BESPREKINGEN

De werkzaamheden van het overleg zijn grotendeels terug te brengen tot het op macroniveau elkaar informeren, samen afspraken maken en de organisatie van de niveauspecifieke overlegorganen en hun onderliggende platformen.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Werking overleg inspectie-begeleiding 2023-2024: de opmaak van het OK en de implementatie van Inspectie 2.0 kwamen participatief tot stand. Zo waren er tal van stuur- en klankbordgroepen (met onder meer leden van de PBD en onderwijsinspectie) om dit proces vorm te geven. Afgelopen schooljaar besliste het formeel niveau-overstijgend overlegorgaan inspectie-begeleiding om de verhoudingen en rollen van deze verschillende groepen uit te klaren en op elkaar af te stemmen. Zo werd voorgesteld om de klankbordgroepen leersteuncentra (LSC), CLB en internaten in te kantelen in het formeel overleg en hier niveauspecifieke overlegorganen van te maken (naast de reeds bestaande

zoals bao, so, vwo, dko ...). Daarnaast blijven er thematische, tijdelijke werkgroepen bestaan, zoals bv. de werkgroep TTB (tussentijdse bezoeken). Deze werkgroep beoogt de rolverdeling onderwijsinspectie - PBD bij de tussentijdse bezoeken te verhelderen en versterken.

- Jaarverslag overleg inspectie-begeleiding 2022-2023: goedkeuring van het jaarverslag om dit nadien - zoals decretaal is voorgeschreven - te (laten) agenderen op de Vlaamse Regering.
- Het realiseren/controleren van de minimumdoelen binnen de LBV: het formeel overlegorgaan inspectie-begeleiding bleek niet bevoegd hier een uitspraak over te doen. Dit punt werd doorgeschoven naar de bevoegde instanties/overlegorganen.
- Gedifferentieerd doorlichten: om de verdere implementatie van 'Inspectie 2.0 op maat' te faciliteren gingen de onderwijsinspectie en de begeleidingsdiensten in overleg over de aanwezigheid van de PBD op de synthesesgesprekken (bij een doorlichting) en tijdens de tussentijdse bezoeken, over de aankondigingsperiode van de doorlichtingen en tussentijdse bezoeken, over de doorlichting BVH, over de verschillende doorlichtingsscenario's ...
- Vraag tot snelle beschikbaarheid resultaten van doorlichting voor PBD: om datagedreven en proactief beleid te voeren (zie ook de decretale verwachting naar het bepalen en ondersteunen van scholen met de hoogste noden), wenst de PBD snel en vlot te kunnen beschikken over de data die de onderwijsinspectie registreert naar aanleiding van doorlichtingen. De onderwijsinspectie stelt de data op dit moment ter beschikking via de doorlichtingsverslagen, analyses in de Onderwijsspiegel ... PBD en onderwijsinspectie bekijken samen wat er verder nog mogelijk is.
- Beleidsinformatie: addendum financieel beleid – adviezen 2A-na-2A: via het formeel overlegorgaan wenst de PBD beter zicht te krijgen op het aantal instellingen dat sinds de invoering (september 2021) op de financiële radar van de onderwijsinspectie is verschenen. Op die manier kan de PBD inspelen op die indicaties van een minder kwaliteitsvol financieel en materieel beleid. De informatie kan richtinggevend zijn voor hun begeleidingspraktijk. Net als de informatie en aantallen over scholen die na een negatief advies 2A opnieuw een negatief advies 2A kregen.
- Uitspraken LLB en GOK: sinds 1 september 2023 bevatten de doorlichtingsverslagen naast het algemene advies ook uitspraken over leerlingenbegeleiding (LLB) en GOK. De onderwijsinspectie duidde het verschil tussen een *uitspraak* voor LLB of GOK en een *advies* en het verschil in consequenties. De PBD engageren zich om deze verduidelijking ook in hun communicatie naar scholen mee te nemen. In een volgend overleg kwam de correlatie tussen uitspraken LLB en GOK onderling en de doorlichtingsadviezen aan bod.
- Reflectie OBPWO-onderzoek *De doorlichting en het OK-kader als hefboomen voor onderwijskwaliteit*: de resultaten en bevindingen uit het OBPWO-onderzoek werden op 26 oktober 2023 door de onderzoekers op een door het departement onderwijs georganiseerde studiedag voorgesteld. Onderdeel van deze studiedag was een panelgesprek met betrokkenen. Hierover werd door de

partners in het overleg vooraf kort informeel afgestemd. Na de presentatie werd over de bevindingen uit het onderzoek op het formeel overleg gereflecteerd. Belangrijke take-aways voor de partners zijn het belang van de versterking van de werking en samenwerking binnen de kwaliteitsdriehoek en de vol te houden inspanningen in de implementatie en brede gedragenheid van het OK. Het OK is immers van ons (allen)!

- Kwaliteitsalliantie: KathOndVla lichtte toe hoe ze aan de slag gingen met de inzichten vanuit de Kwaliteitsalliantie en in opvolging daarvan eigen initiatieven naar kwaliteitszorg/-bewaking van leermiddelen vormgeeft. Het niveau-overstijgend overleg beslist om over de verhouding tussen Kwaliteitsalliantie en kwaliteitsdecreet/kwaliteitsdriehoek verder van gedachten te wisselen en het deel te laten uitmaken van een breder 'gezamenlijk traject' om het partnerschap onderwijsinspectie - PBD te versterken.
- Examenscholen basisonderwijs: de onderwijsinspectie wil in opdracht van de minister van onderwijs het gesprek aangaan met de koepel- en nethoofden over de kansen en limieten van het huidige model. De PBD engageren zich om dit item intern aan te kondigen en op het belang te duiden.
- Professionaliseringsbeleid: de PBD signaliseren de nood aan meer afstemming over de kaders gehanteerd in doorlichting/ondersteuning van professionaliseringsbeleid. Een gezamenlijk traject tussen onderwijsinspectie en PBD wordt opgestart dat naast professionaliseringsbeleid ook op aanvangsbegeleiding zal focussen. KathOndVla neemt initiatief om te bevragen wie deelneemt aan denkoefeningen hierover. Dit traject loopt verder in schooljaar 2024-2025.
- Voorstel vormgeving piloottrajecten tussentijdse bezoeken: over de werkzaamheden van de werkgroep tussentijdse bezoeken (TTB) wordt geregeld teruggekoppeld op het formeel overleg. Een eerste terugkoppeling betreft de doelstellingen, aanpak en timing die in een piloottraject vorm krijgen. De partners in het overleg mandateren de werkgroep TTB om hun voorstellen verder praktisch en concreet uit te klaren.
- Het informeren van de centra basiseducatie en volwassenenonderwijs (CBE en CVO) over de nieuwe wijze van doorlichting: de PBD signaleren de nood van CBE en CVO om tijdig en grondig geïnformeerd te worden over Inspectie 2.0 (op maat). Het niveauoverstijgend overleg vraagt de betrokken partners dit verder te bekijken op het volgende niveauspecifieke overleg onderwijsinspectie-PBD vwo.
- Leersteuncentra: de onderwijsinspectie geeft een korte stand van zaken met betrekking tot de eerste ronde van erkenningsdoorlichtingen van de leersteuncentra (LSC). Het macrorapport over deze doorlichtingen volgt eind 2024.
- Internaten: de onderwijsinspectie kondigt een doorlichtingsronde aan tussen 15 september 2024 en 10 juni 2025 met minimale wijzigingen in het toezichtkader n.a.v. nieuwe regelgeving.

- Overzicht aankondiging doorlichtingen: het overzicht van de aangekondigde doorlichtingen, werd sinds 1 september 2022 gewijzigd. De PBD herhalen hun vraag om per onderwijsverstrekker een overzicht te krijgen zoals vroeger. De onderwijsinspectie bekijkt deze vraag.
- Communicatie tijdens doorlichtingen: de PBD vragen om inspecteurs te informeren over de aanwending van de overheidsmiddelen voor begeleiding. Zo vermijden we dat verkeerde verwachtingen worden gecreëerd in het veld.

2.2 WERKGROEPEN MET EEN SPECIFIEKE OPDRACHT

Tijdens het niveau-overstijgend overlegorgaan werd het voorbije schooljaar ook afgesproken om werkgroepen met een specifieke opdracht in het leven te roepen. Deze groepen zijn door het overkoepelend orgaan geïnitieerd en realiseren gezamenlijk gestelde doelen.

KLANKBORDGROEP GEDIFFERENTIEERD DOORLICHTEN

Het overleg focuste zich in het schooljaar 2023-2024 op de aanpak van en de samenwerking bij de tussentijdse bezoeken. Er werd een concept opgezet en een plan opgemaakt om die samenwerking binnen de kwaliteitsdriehoek op basis van casussen verder te optimaliseren. De uitrol van het plan is ingepland voor schooljaar 2024-2025.

3. NIVEAUSPECIFIEKE OVERLEGORGANEN

3.1 BASISONDERWIJS

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 samen op 5 maart en 13 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Noden leerlingenbegeleiding
- Evolutie geen getuigschrift bao
- Koalatesten
- Visie inspectie aanwezigheid feedbackgesprekken/reflectiegesprekken + planning en organisatie
- Verwachtingen inspectie basisaanbod
- Verplichte begeleiding door externe na negatieve uitspraak GOK
- Ontwikkelingsschalen
- Leersteuncentra
- Vraag naar laagdrempelig regionaal overleg
- Planlastcalculator

In het voorbije schooljaar werd tijdens de vergaderingen tussen de PBD en de onderwijsinspectie een sterke basis gelegd om in de toekomst nog meer op één lijn samen te werken. Deze bijeenkomsten stonden in het teken van een constructieve en open dialoog over belangrijke thema's die bepalend zijn voor de kwaliteit van het basis- en buitengewoon onderwijs.

Zo werden de evaluatie van het gelijke onderwijskansenbeleid en de inzet van werkingsmiddelen grondig besproken, met aandacht voor een effectieve afstemming op leerlingenkenmerken. Het concept van gedifferentieerde doorlichtingen kwam uitgebreid aan bod, wat scholen in staat stelt beter op maat te werken terwijl hun eigenheid wordt gerespecteerd.

De samenwerking belichtte ook de rol van leerlingenbegeleiding, inclusief uitdagingen in de basiszorg en de verwachtingen naar leersteuncentra. Het talenbeleid, met een vernieuwde focus op taalontwikkellende aanpakken, werd als prioriteit naar voren geschoven om diversiteit beter te ondersteunen.

Daarnaast werden de beoordelingssystemen, zoals het gebruik van K- en O-schalen, kritisch geëvalueerd om meer uniformiteit en duidelijkheid te scheppen. Operationele verbeteringen, waaronder de introductie van een planlastcalculator, en de behoefte aan efficiënte overlegstructuren kwamen eveneens aan bod.

Deze besprekingen hebben geleid tot een betere afstemming tussen de PBD en de onderwijsinspectie, wat de basis vormt voor een toekomstgerichte samenwerking en een gezamenlijke inzet voor sterkere onderwijskwaliteit.

3.2 SECUNDAIR ONDERWIJS

Door de ontwikkelcommissies en de context van de modernisering vonden de specifieke overlegplatformen onderwijsinspectie - begeleidingsdiensten so vorig schooljaar niet plaats.

Enkel het overleg buso en het overleg Duaal leren kwamen tijdens het schooljaar 2023-2024 samen.

In plaats van het regulier overkoepelend overleg kwamen de partners samen in de klankbordgroep 'Modernisering so'.

3.2.1 KLANKBORDGROEP MODERNISERING SO

Omwille van de uitrol van de modernisering so werd het regulier overleg onderwijsinspectie – begeleidingsdiensten so vervangen door een klankbordgroep modernisering so met het oog op uitwisseling van aanpakken, ideeën, valkuilen ... die voortvloeien uit de modernisering. De volgende inhoudelijke items kwamen hierbij aan bod:

- Gedoogperiode: planning, organisatie en aanpak van de doorlichtingen tijdens de gedoogperiode
- Focuseenheden: gedachtewisseling over de samenstelling van de focusgehelen tijdens een doorlichtingsperiode
- Scenario's tijdens de doorlichting: gedachtewisseling over de inhoudelijke focus tijdens een doorlichtingsperiode
- Basisopties: bespreking van de bevindingen tijdens doorlichtingen van de basisopties, gekoppeld aan een toelichting van de visies van de onderwijsverstrekkers op de basisopties
- Basisgeletterdheid: bespreking van de bevindingen tijdens doorlichtingen over de basisgeletterdheid, gekoppeld aan een het uitwisselen van de visies op de realisatie van de basisgeletterdheid
- Doelen met een transversaal karakter: uitwisseling van visies op organisatie, evaluatie en mogelijke valkuilen voor het aanbod van de minimumdoelen met een transversaal karakter
- Plaats van de leerplannen binnen een doorlichting en de relatie met eindtermen, BK's ...

- Leerplanontwikkeling: toelichting door de onderwijsverstrekkers over de aanpak van de leerplanontwikkeling en de achterliggende visie

3.2.2 BuSO

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 samen op 19 september, 20 december en 18 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Try-outs
- Site doorlichting
- Gedifferentieerd doorlichten
- Leersteun
- GOK
- Modernisering: tijdspad doorlichting, nieuwe opleidingsprofielen opleidingsfase
- DataWijzer – trajectwijzer buso
- Interpretatie van doorlichtingsverslag
- Wijzigingen Leersteun
- Feedback van de scholen
- Het synthesesgesprek
- Verhouding zorg en onderwijs
- Foutief georiënteerd: verwachtingen
- Leefbaarheid OV3
- Zorgcontinuüm versus continuüm van zorg
- HP en IAC
- Terugstroom naar gewoon onderwijs
- Inspectie 2.0 op maat
- BGV OV3
- Organisatie kwalificatiefase OV3 BGV
- Uitspraak LLB-GOK
- Planlastcalculator
- Ervaringen vanuit Inspectie 2.0 op maat
- Tussentijdse bezoeken na ongunstig advies
- Doorlichtingen (vanuit de verschillende scenario's)
- Stage als opstap naar arbeidszorg?
- Waar ligt de focus wanneer we spreken over orthodidactiek?
- Tussentijdse bezoeken onderwijsinspectie effect
- Terminologie bij schoolinspectie

3.2.3 DUAAL LEREN

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 samen op 31 mei.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Stand van zaken toezicht vanuit onderwijsinspectie: de Onderwijsspiegel bevat aparte secties over duaal leren. Over deze items werd gezamenlijk gereflecteerd met bijzondere aandacht voor het aspect 'evaluatie'.
- Vormgeven toezicht: vanaf februari 2025 start het veldwerk doorlichting met een geüpdatete aanpak (Inspectie 2.0). De aanpak tijdens de proefdoorlichtingen is toegelicht met de bedoeling tekorten, overlappingen ... in kaart te brengen.
- Screening: het in kaart brengen van arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid verschilt enorm van school tot school. Een kwaliteitsvolle aanpak van de screening en een visie om werkplekken hierbij (proberen) te betrekken, blijft een aandachtspunt.
- Aanloophase: veel leerlingen blijven in de aanloophase hangen, vooral in de derde graad. Inspectie en begeleidingsdiensten hebben gereflecteerd over hoe dit kan vermeden worden.
- Onderwijsloopbaanbegeleiding: de visies van de onderwijsverstrekkers op onderwijsloopbaanbegeleiding werden toegelicht, gevolgd door een gezamenlijke reflectie hierop.
- Pedagogisch luik trajectbegeleiding: een sterkere samenwerking tussen praktijkleerkrachten en trajectbegeleiders is nodig om te komen tot een kwaliteitsvolle trajectbegeleiding.
- Stigma rond duaal leren: duaal leren blijft jammer genoeg een minderwaardig karakter behouden. Leerkrachten, bedrijven, ouders ... zijn onvoldoende bekend met het concept en de voordelen van deze leerweg.
- Opleidingsplan: de aanpak om individuele trajecten te koppelen aan het verplicht opleidingsplan werden besproken en de ondersteuning die hierbij kan worden geboden.

3.3 VOLWASSENENONDERWIJS

Het niveauspecifieke overleg tussen de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten vond in het schooljaar 2023-2024 plaats op 15 mei. Jaarlijks wordt er één overlegmoment voorzien om specifieke thema's die het volwassenenonderwijs aanbelangen te bespreken. Ook dit jaar haakte het overleg in op enkele actuele thema's die aangebracht werden door de deelnemers.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Inspectie 2.0 op maat – try-outs
- Gestandaardiseerde NT2-testen
- Uitrol modernisering so en doorvertaling vwo
- DataWijzer
- Generieke competenties in opleidingen/leerplannen
- Aanwezigheid PBD tijdens synthesesgesprek en tussentijdse bezoeken
- Keuzes bij Inspectie 2.0

3.4 DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Het overleg kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 samen op 6 juni.

Volgende agendapunten werden tijdens het voorbije schooljaar opgenomen:

- Zicht op begeleiding: toelichting door de verschillende begeleidingsdiensten over de aanpak van de begeleiding van de academies

- Indienen nieuwe leerplannen: uitwisseling van ideeën tussen de begeleidingsdiensten en de inspectie over het opnemen van de specifieke eindtermen in de leerplannen
- Inclusie: uitwisseling en bespreking van de visies op inclusie in het deeltijds kunstonderwijs
- Begeleidingsdomein: uitwisseling van en reflectie op de visies op de vier deelaspecten van begeleiden in het deeltijds kunstonderwijs
- Doorlichtingseenheden: toelichting door de onderwijsinspectie over het samenstellen van de doorlichtingseenheden